

Araştırma Makalesi / Research Article

Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Göçmen Entegrasyon Politikalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*

Mete Yusuf Ustabulut**
Emrah Boylu***
Umut Başar****

Öz

2000’li yıllardan itibaren bölgesel krizler sebebiyle Orta Doğu’da en çok göç alan ülkelerden biri olan Türkiye’nin göçmen entegrasyon politikası da göç alan diğer ülkeler gibi “Göçmen Entegrasyon Politikası Endeksi” (MIPEX) kapsamında değerlendirilmektedir. Söz konusu endeks ülkeleri; iş gücü piyasası hareketliliği, aile birleşimi, eğitim, sağlık, siyasi katılım, daimi ikamet, uyuşma erişim ve ayrımcılıkla mücadele olmak üzere sekiz ana başlıkta puanlandırmaktadır. Bu çalışmada, söz konusu endeksin 2015 ve 2020 çıktıları doğrultusunda Türkiye’nin göçmen politikası puanlamasındaki değişimi, altı Avrupa ülkesiyle (Almanya, Belçika, Fransa, Norveç, Finlandiya, İsveç) karşılaştırmalı bir şekilde incelenmiştir. İncelemede, 2015 MIPEX raporunda Türkiye ile söz konusu Avrupa ülkeleri arasında endeks puanı açısından ciddi

* Geliş Tarihi: 18 Kasım 2021 – Kabul Tarihi: 16 Şubat 2022

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

Ustabulut, Mete Yusuf vd. “Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Göçmen Entegrasyon Politikalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi.” *bilig*, no. 103, 2022, ss. 01-30.

** Doç. Dr., Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü – Bayburt/ Türkiye

ORCID: 0000-0002-8864-645X

meteustabulut@bayburt.edu.tr

*** Doç. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü – İstanbul/Türkiye

ORCID: 0000-0001-9529-7369

emrahboyly@aydin.edu.tr

**** Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü – Ankara/Türkiye

ORCID: 0000-0001-5571-7103

umut.basar@asbu.edu.tr

fark bulunmaktayken 2020 raporunda farkın azaldığı tespit edilmiştir. 2020 raporuna göre Türkiye, göçmen entegrasyon politika puanlarında ciddi artış (+17) yapmış ve bunun sonucunda “Biraz Olumsuz” olan politika göstergesi “Yarı Olumlu”ya yükselmiştir. Bu puan ve yükseliş, her ne kadar istenilen düzeyde olmasa da bir sonraki raporda Türkiye’nin entegrasyon politikalarında çok kapsamlı iyileşmelerin görüleceğine işaret olarak algılanabilir.

Anahtar Kelimeler

Türkiye ve seçilmiş Avrupa ülkeleri, göç politikası, entegrasyon, göçmen entegrasyon politikası endeksi.

Giriş

Çeşitli gerekçelerle insanların yaşadıkları yeri terk ederek başka bir yere yerleşmesi olarak tanımlanan göç, “insanların belli bir amaçla, farklı nedenlere bağlı biçimde bir yerden farklı yerlere uzun ya da kısa süre için yer değiştirmesi” (Zhanadilova 117) şeklinde tanımlanmıştır. Göç ile ilgili tanımlara bakıldığında, göçün hem çeşitli nedenlerden kaynaklandığı hem de belirli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle Yılmaz, göçleri; nedenleri (zorunlu ve gönüllü göç), amaçları (çalışma, sığınma) ve hedefe varmakta kullanılan yöntemleri (yasal, yasa dışı) gibi farklı kriterlere uygun olarak tanımlamanın mümkün olduğunu belirtir (1686). Bugün küresel ölçekte yaşanan çeşitli gelişmelerin ülkeleri siyasi, ekonomik, askerî vb. alanlarda derinden etkilediği göz önünde bulundurulduğunda 21. yüzyıl dünyasında son yıllarda başlıca sosyal olayların başında göç gelmektedir (Brewer ve Yüksekler 639). Bu nedenle 21. yüzyıl için *göç yüzyılı* denebilir. Bu görüşü kanıtlamak adına Uluslararası Göç Örgütü (IOM) tarafından hazırlanan “2020 Dünya Göçmen Raporu” verileri gösterilebilir. Söz konusu veriler incelendiğinde, 1970-2019 arasında geçen yaklaşık 50 yıllık süreçte dünyadaki uluslararası göçmen sayısı ve bu sayının dünya nüfusuna oranı göç olgusunun dünyayı derinden etkileyen uluslararası bir sorun hâline geldiğini açıkça göstermektedir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle göç veren ve alan ülkelerin bilinmesi göçün nedenlerini anlamak açısından oldukça önemlidir. Nitekim bazı ülkeler, çeşitli sebeplerle çok fazla verirken bazı ülkeler çok fazla göçe maruz kalmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Ünsal’ın da belirttiği üzere “ulusal ve uluslararası gelir dağılımındaki uçurumlar, istihdam olanaklarının dengesiz dağılımı, siyasi, etnik, dinsel ve benzeri kültürel haklar alanında yaşanan gerilimler göçün itme ve çekme etkenlerini oluşturmaktadır.” (51). Lee de göç etme kararına ve göç sürecine etki eden faktörleri; yaşanan yer (kaynak), gidilecek yer (hedef), araya giren engeller ve kişisel faktörler olmak üzere dört başlık altında açıklamaktadır (50). Bu nedenle özellikle yaşanan yerdeki itici faktörler, bireyleri göçe zorlarken gidilecek yerdeki çekici faktörler de yine aynı şekilde göçü hızlandırır. Erzan ve Kirişçi’ye göre göç, tanımlanması nispeten kolay bir terim gibi durmaktadır ve göçmenleri harekete geçiren faktörler de oldukça basit olsa da göç veren ülke ve ev sahibi ülke

demografik, ekonomik, politik ve sosyal faktörlerin yanı sıra mevcut stoklar ve yeni akışlar arasındaki ilişkiler kritik öneme sahiptir (3).

Ravlik, ülkeler arasındaki göçün belirleyicisi olarak yukarıdaki itici ve çekici etkiyi; ekonomi, kültürel ve politik olmak üzere üç farklı yaşam alanı bağlamında yorumlar (5). Bir ülkedeki ekonomik imkânların kısıtlı veya yetersiz olması itici, diğer ülkedeki imkânların iyi olması ise çekici bir faktördür. Kültürel bağlamda gidilecek ülkenin dilinin bilinmesi, ortak bir kültür ve tarih birlikteliğinin olması çekici faktör olarak kabul edilebilir. Politik bağlamda ise bir ülkedeki adalet sisteminin herkes için eşit olmaması, ülke yönetimindeki otoriterlik, siyasi belirsizlikler vb. olaylar itici, diğer ülkelerdeki politik gelişmişlik, özgürlük vb. hususlar ise çekici faktörlerdir. Bu açıdan bakıldığında dünyada hem itici hem de çekici faktörlere sahip birçok ülke vardır. Bu ülkeler, itici faktörleri nedeni ile göç verirken; çekici faktörleri olanlar ise göç almaktadır. IOM verilerine göre dünyada en fazla göç veren ve alan ülkelere bakıldığında, sırasıyla en çok göç veren 10 ülkenin Hindistan, Meksika, Çin, Rusya, Suriye, Bangladeş, Pakistan, Ukrayna, Filipinler ve Afganistan olduğu, en çok göç alan 10 ülkenin ise ABD, Almanya, Suudi Arabistan, Rusya, İngiltere, BAE, Fransa, Kanada, Avustralya ve İtalya olduğu görülmektedir. Türkiye ise en çok göç veren ülkeler arasında 20, en çok göç alan ülkeler arasında ise 12. sıradadır. Bu bağlamda Boylu'ya göre özellikle göç alan ülkeler, hem göç akışını kontrol altına alabilmeye yönelik hem de entegrasyonu hızlandırmak için çeşitli kriterler belirleyerek farklı yöntemler izlemektedir. Bu yöntemlerin uygulanış biçimi ise "entegrasyon" meselesini ortaya çıkarmaktadır (263).

Entegrasyon

"Göç, dünya çapında bir fenomen hâline geldikçe dünyanın dört bir yanındaki araştırmacılar ve politika yapıcılar, ulus devletlerin toplumsal bütünlüğü korurken çeşitliliği içeren sağlıklı toplumları nasıl inşa edebileceğine dair sorular sormaktadır." (Ham vd. 641). Bu nedenle entegrasyon kavramı bir çıkış yolu olarak gözükse de Erat'ın da belirttiği üzere gerek siyasi gerekse de akademik açıdan sıklıkla kullanılan ancak üzerinde uzlaşmaya varılmış tanımını bulunmayan bir kavram olan entegrasyonun özellikle karar alıcılar tarafından farklı şekilde yorumlanması hem politikaların içeriğini hem de göçmenlerin beklentilerini etkilemektedir (80). Çünkü Castles ve Miller'in işaret ettiği üzere göçmen entegrasyonu, göçmenlerin ev sahibi bir topluma

ne ölçüde ve nasıl dâhil edildikleriyle ilgilidir ve göçmen entegrasyonu politikası, göçmenlere yönelik sosyal faydalar ve hizmetler sağlar ve genellikle (gelecekteki) haklarını önemli ölçüde etkiler (Kim 210). Bu kapsamda entegrasyon kavramını Kuhlman “göçmenlerin kendi kimliklerini korudukları ancak ev sahibi nüfusuyla birlikte kabul edilebilir bir şekilde yaşayabilecekleri ölçüde ev sahibi toplumun bir parçası hâline geldikleri bir uyum sürecidir.” (7-8) şeklinde tanımlamaktadır.

Göç edilen ülkede, ev sahibi toplumla kabul edilebilir bir düzeyde yaşayabilmek ve ilgili topluma hızlı bir şekilde uyum sağlamak için sadece ev sahibi toplum ve üyelerinin değil göç edenlerin de belirli bir çaba harcamaları gerekmektedir. Yardım’a göre göç sadece fiziki bir mekân değişikliği olmayıp aynı zamanda kendi kültürü dışında yeni bir kültürle tanışmayı da ifade etmektedir. Başarılı bir entegrasyon, başarılı bir sosyal bütünleşme anlamına gelmektedir (130). Bunun yanı sıra Martıkainen, entegrasyonun hem göçmenlerin hem de ev sahibi toplumun birbirleriyle etkileşimlerinin bir sonucu olarak yeni durumlara uymaları yoluyla gerçekleşen iki yönlü bir süreç olduğunu belirtmektedir (265).

Göçün nedeni, yapılış şekli, zamanı vb. nasıl olursa olsun göçmenlerin çeşitli hakları güvence altına alınmıştır. Bu nedenle ev sahibi ülkeler bazı yasal sorumluluklarını yerine getirmekle mükelleftir. Bu görev ve sorumlulukların ne derece yerine getirilip getirilmediğinin tespitini ise bazı kurum ve kuruluşlar yapmaktadır. Bu bağlamda özellikle Avrupa Birliği fonuyla finanse edilen ve Barselona Uluslararası İlişkiler Merkezi (Barcelona Centre for International Affairs-CIDOB) ile Göç Politikaları Grubu (Migration Policy Group-MPG) tarafından yürütülerek hazırlanan Göçmen Entegrasyon Politikası Endeksi (MIPEX), son yıllarda Avrupa ülkelerinin uyguladıkları göçmen politikalarını belirli ölçütler ışığında incelemektedir. İlgili raporlardan elde edilen veriler kullanılarak ülkelerin göçmen politikaları ile ilgili birçok bilimsel çalışma (Kondo ve Yamawaki, Niessen, Ruedin, Huddleston, Erat, Can, Kim) ortaya koyulmuştur. Göç politikaları üzerine hazırlanan MIPEX’in bilimsel anlamda veri sağlayan bir özelliğinin olması göç politikalarının ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Zira Van de Vijver (3) göç politikalarının incelenmesinin, kültürleşmenin dinamiklerini anlamak için yeni, gelecek vaat eden yollar sağladığını vurgular.

Göçmen Entegrasyon Politikası Endeksi (MIPEX)

Göçmen Entegrasyon Politika Endeksi (Migrant Integration Policy Index) MIPEX, yukarıda da belirtildiği üzere ülkelerin göçmenlere yönelik uyguladıkları politikaları çeşitli ölçütler bağlamında değerlendirir. Endeks, Avrupa ve dünya genelinde göçmenlerin entegrasyonunu teşvik etmek ve hükûmetlerin göçmenlere ilişkin neler yaptığını karşılaştırmak için en kapsamlı, güvenilir ve sık kullanılan araçtır (MIPEX, 2020). MIPEX, hâlihazırda bir dizi önemli sonuç veren ve hem araştırmacılar hem de politika yapıcılar için değerli bir kaynak sağlayan sağlam bir ölçüm aracıdır. Pasetti de entegrasyon bağlamında en geniş ve en kapsamlı kaynağın MIPEX olduğunu belirtir ve MIPEX göstergelerinin, ulusal entegrasyon politikalarının göçmen sakinlere hak ve fırsat eşitliğini sağlama derecesini ölçtüğünün altını çizerek (39). Nitekim “ülkeler, göçmenlerin haklarının ve görevlerinin politika önlemleri yoluyla nasıl tanımlandığı ve uygulandığı konusunda önemli ölçüde değişiklik gösterir” (Ham vd. 632).

Öte yandan Coninck, entegrasyon konusunda göçmenlerin zengin veya fakir olma, aynı etnik kökene sahip olma, Avrupadaki ülkelere veya diğer ülkelere gelme durumlarına göre farklı tutumlara maruz kalabileceklerini belirtir (1679-1680). Bu da ülkelerin göçmen politikalarının izlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle göçmenlere ev sahipliği yapan ülkelerin uyguladığı politikaların tespiti ve belirli ölçütler kapsamında değerlendirmelerin yapılması oldukça önemli bir husustur. Bu bağlamda British Council, Migration Policy Group, Foreign Policy Center ve University of Sheffield’in iş birliği ile ilk olarak 2004 yılında 15 AB ülkesinin uyguladığı politikaları değerlendiren MIPEX, sırası ile 2007 yılında 28, 2010 yılında 31, 2015 yılında 38 ve 2020 yılında 56 ülkeyi uyguladıkları göçmen politikaları bağlamında değerlendirmiştir. Bu kapsamda MIPEX’in ülkeleri eğitim, sağlık, daimî ikamet, siyasi katılım, ayrımcılıkla mücadele, aile birleşimi, uyuşma erişim ve iş gücü piyasası hareketliliği olmak üzere sekiz ana başlık altında incelemektedir. Bu başlıklar altında verilen puanlar neticesinde ülkelerin değerlendirildiği ölçüt puan aralıkları ise Tablo 1’deki gibidir:

Tablo 1
MIPEX Ölçüt Puan Aralıkları ve Değerlendirmeleri

Ölçüt Puan Aralığı	Ülke Göçmen Politikası Değerlendirmesi
80-100	Olumlu
60-79	Biraz olumlu
41-59	Yarı olumlu
21-40	Biraz olumsuz
1-20	Olumsuz
0	Çok olumsuz

Kaynak: MIPEX 14.

Tablo 1'e bakıldığında MIPEX'in ülkeleri uyguladıkları entegrasyon politikaları bağlamında olumlu, biraz olumlu, yarı olumlu, biraz olumsuz, olumsuz ve çok olumsuz olarak sınıflandırdığı görülmektedir.

MIPEX Entegrasyon Alanları

Entegrasyon politikaları "hükümetin, göçmenlerin ev sahibi ülkeye dâhil edilmesiyle ilgili olarak ne yapmayı planladığına dair beyanları (kanunlar, düzenlemeler, kararlar veya emirler dâhil)" olarak kabul edilir (Pasetti 39). Bu bağlamda ülkeleri göçmenlere karşı uyguladıkları entegrasyon politikaları bağlamında değerlendiren MIPEX'in temel aldığı entegrasyon alanları şöyledir:

İş Gücü Piyasası Hareketliliği

Çalışma hakkı bir insan hakkı olduğundan, yabancılar da ikamet ettikleri ülkelerde bu haktan yararlanmaktadır. Her ülkenin, yabancıların çalışma hakkını düzenleyen yasaları bulunmaktadır (Dönmez Kara 151). MIPEX de bu alan başlığı altında ülkeleri, göçmenlerin iş gücü piyasasına erişimleri ve becerilerini geliştirmek için eşit hak ve fırsatlara sahip olup olmama durumları bağlamında iş gücü piyasasına erişim, genel desteğe erişim, hedeflenen destek ve işçi hakları çerçevesinde uyguladıkları politika (Boylu 2020) açısından değerlendirmektedir. MIPEX'e göre göçmenlerin yerel halka benzer şekilde işe erişim sağlayabilmeleri (özel ve kamu sektörlerinde çalışmak için başvuru yapabilmek), yerel çalışanlar gibi aynı haklara sahip olmaları (sosyal güvence vb.) ve becerilerini geliştirebilmeleri için çeşitli fırsatlar

(kurslar vb.) verilmesi, çalışma haklarıyla ilgili bilgilendirilmeleri, diploma tanınırlıkları vb. konular önem arz etmektedir (MIPEX 14). Bu bağlamda MIPEX ülkeleri, çalışma hakkına sahip tüm yabancıların iş gücü piyasasına tam ve eşit erişimi varlığı, kamu sektöründeki işlere eşit erişimin göçmenlere de açık olma durumu, ilgili ülkede geçici olarak ikamet edenlerin ve işçilerin çoğunluğunun, ihtiyaç duydukları eğitim desteğine ve burslarına eşit erişim hakkına sahipliği, ülkeye yeni gelen göçmenlerin çoğunun; kamu istihdam bürolarına, yükseköğrenime ve mesleki eğitime erişebilmesi ve özellikle göçmen kadınların dillerini ve mesleki becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamaların yapılma durumu (MIPEX 19-20) ölçütleri ile değerlendirmektedir.

Aile Birleşimi

Entegrasyonun başlangıcı olarak aile yaşamını güvence altına alma hususu çok önemlidir. Fakat özellikle aile birleşimi konusunda, ülkeler ve partilerin politika yapıcılarında ailenin nasıl tanımlanacağı ve aile üyelerinin birleşimleri için gerekli koşulların neler olacağı konusunda fikir birliği yoktur. Bu nedenle MIPEX, göçmenlerin aileleriyle ne kadar kolay bir şekilde birleşebilecekleri konusuna önem verir ve ülkeleri aile birleşimini sağlamaya yönelik uyguladığı politikalar doğrultusunda değerlendirmektedir (MIPEX 23-29). MIPEX ülkeleri, özellikle geçici olarak ikamet edenler, eşlerine/partnerlerine veya reşit olmayan çocuklarına hemen veya bir yıl sonra yanına alma konusunda yasal haklara sahip olma, ülkelerin aile birleşimi için uyguladıkları ölçütler (dil bilme, ekonomik düzey, sosyal statü, entegrasyon testi vb.), yasal gereklilikleri tamamlayan ailelerin birleşimi ile ilgili ekstra zorluklar öne sürülmesi ve ailelerin ve çocukların ilgili ülkede süresiz oturma iznine sahip olabilmeleri ile ilgili konulan sürelerin (MIPEX 23-24) ne kadar olduğu konusunda değerlendirmektedir.

Eğitim

Göçmen azınlık gençlerinin topluma başarılı bir şekilde entegre edilmesi, birçok ülkede önemli bir politik meseledir. Bu gençlerin entegrasyonu sadece kendi geleceklerini şekillendirmekle kalmayacak aynı zamanda uyumlu ve canlı bir toplum olarak ülkenin geleceğini de belirleyecektir (Ham vd. 631). Bu nedenle göçmenlerin eğitime erişim konusu, göçmen kabul eden ülkeler için önemli bir konudur. Çünkü göçmenlerin entegrasyonunu hızlandıran en önemli unsur, onların eğitime erişimidir. Eğitime erişim

oranı arttıkça göçmenlerin uyum süreçleri de hızlanmaktadır (Boylu 272). Bu bağlamda MIPEX, “Eğitim sistemi, göçmen çocukların ihtiyaçlarına cevap veriyor mu?” sorusu bağlamında eğitimin, birçok ülkede entegrasyon politikalarındaki en büyük zayıflık olarak ortaya çıktığını ve çoğu göçmen öğrencinin doğru okulu ve sınıfı bulmak, geride kalmaları durumunda yetişmek, dili hızlı bir şekilde öğrenmek ve evde kullandıkları dilin bazı kurallarını öğrenmek için fazladan desteklerinin olmadığını belirtir (MIPEX 31). Bu nedenle MIPEX, ilgili ülkeleri göçmen çocuklarının eğitime erişimleri, ihtiyaçları, yeni fırsatlar ve kültürlerarası eğitim bağlamında değerlendirir. Bu kapsamda MIPEX ülkeleri göçmen öğrencilerin; okul öncesi, mesleki ve yükseköğretime erişim veya bu eğitimi tamamlama konusunda destek alması, ülkede resmî olarak kimliği olmayan göçmenlerin, zorunlu ve zorunlu olmayan eğitime erişim konusunda yasal haklara sahip olması, göçmenlerin yükseköğretime erişimlerini ve başarılı katılımlarını artırmayı amaçlayan özel destek programlarının varlığı, göçmen öğrencilerin bulunduğu okullara sistematik akademik rehberlik ve mali kaynak sağlanması, öğretmenlerin, kültürlerarası eğitim ve kültürel çeşitlilik konusunda eğitilmesi, buldukları ülkede hedef dili akademik akıcılığa ulaşana kadar öğrenmeleri için dil desteği alma hakkına sahip olmaları (MIPEX 26-33) gibi temel haklar kapsamında değerlendirmektedir.

Sağlık

Göçmenlerin buldukları ülkede en çok sorun yaşadığı alanlardan biri de hiç şüphesiz sağlıktır. MIPEX de göçmenlerin, sağlık hizmetleri kapsamında ve ülkeler arasındaki hizmetlere erişim becerilerinde büyük farklılıkların ortaya çıkması ve politikaların genellikle belirli sağlık ihtiyaçlarını dikkate alamamasından ötürü entegrasyon politika alanlarından biri olan *sağlık* alanında ülkeleri; yasal haklar, erişim politikaları, duyarlı hizmetler vb. çeşitli kriterler bağlamında değerlendirir. Çünkü göçmenlerin hedef ülkelerin sağlık sistemine dâhil edilmesi, entegrasyonlarının önemli bir bileşeni olarak görülmeye başlandığı anlamına gelir. Göçmen sağlığı, Kimseyi Geride Bırakma zorunluluğuyla Birleşmiş Milletlerin (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri gündeminin 15 hedef alanıyla ilgilidir (MIPEX 29). Bu bağlamda MIPEX, sağlık entegrasyonu alanında ülkeleri, sağlık sistemi hizmetlerinden göçmenlerin diğer vatandaşlar gibi eşit bir şekilde yararlanabilmesi, sağlık kuruluşlarında gerekli dil desteği verilmesi, ülkelerin sağlık sistemi-

nin göçmenleri de kapsaması ve göçmenlerin temel sağlık haklarından nasıl yararlanacağına dair bilgilendirmelerin yeterli derecede yapılması (MIPEX 30-31) açısından değerlendirmektedir.

Siyasi Katılım

Siyasi katılım, entegrasyon politikasının en zayıf alanlarından biridir. Zira ev sahibi ülkede bulunan göçmenler genel olarak o ülkelerin yerel halkı gibi seçme ve seçilme haklarına sahip olamaz. Fakat MIPEX'te de belirtildiği üzere ev sahibi ülkede göçmenlerin seçme ve seçilme hakları konusunda kapsayıcı politikalara sahip olunması zamanla göçmenlerin genel halkla benzer düzeyde siyasi bağlılık, güven ve memnuniyetlerini geliştirir. Çünkü kapsayıcı politikalar; daha yüksek düzeyde halk güveni, daha düşük ekonomik tehdit duyguları ve etnik kimlikten ziyade daha büyük bir ortak yurttaşlık duygusuyla ilişkilidir. MIPEX, göçmenlerin siyasi katılımını teşvik etmenin kendinden emin bir göç ülkesinin işareti olduğunu belirtir. Ayrıca siyasi katılımın, ülkeler arasında entegrasyon politikasının zayıf bir alanı olduğunu, çoğu göçmenin günlük olarak kendilerini etkileyen politikalar hakkında bilgi sahibi olma konusunda çok az fırsata sahip olduklarının altını çizer (MIPEX 33). Bu bağlamda MIPEX siyasi katılım entegrasyonu alanında ülkeleri, göçmenlerin seçme ve seçilme hakkına sahip olması, oy kullanma hakkı verilmesinde ne tür prosedür izlendiği, siyasi partilere katılma, üye olma ve dernek kurma hakkına erişimin sağlanması (MIPEX 33-34) gibi konularda değerlendirmektedir.

Daimî İkamet

Göçmenlerin buldukları ülkede geçicilik statüsünden kurtulmaları için almaya çalıştıkları ikamet türlerinden biridir. Buna binaen MIPEX daimî ikameti, tam vatandaşlık ve daha iyi bir entegrasyon için temel adım olarak nitelendirir ve “Kimler daimî ikamet alabilir?” sorusuna her ülke özeline cevap arar (49). Nitekim her ülkenin daimî ikamet verme prosedürleri birbirinden farklılık gösterdiği gibi bu ikamet türü, göçmen entegrasyon alanları arasında da en zor ulaşılabilen aşamadır. Bu bağlamda göçmenlerin ilgili ülkeye gitme nedenleri, eğitim düzeyleri, iş gücüne katılımlarını destekleyen özellikleri yani kalifiye eleman olma durumları, mal varlıkları vb. hususlar daimî ikamet alma sürecini doğrudan etkileyen temel unsurlardır. Zorunlu göç edenlerin daimî ikamet alabilme durumlarının gönüllü

göç edenlere oranla çok daha zor olduğu söylenebilir. Tabii burada ülkelerin daimî ikamet verme şartları da yine göçmenlerin ilgili ikameti alma süreçlerini etkilemektedir. MIPEX de ilgili ülkelerin göçmenlere daimî ikamet verme durumları üzerinden bir değerlendirme yapar. Nitekim daimî ikamet alan göçmenlerin ülkede yaşayan diğer insanlar gibi çeşitli haklara sahip olma imkânları artar ve bu da entegrasyon sürecini hızlandırır. Bu başlıkta MIPEX, daimî ikamet entegrasyonu alanında ülkeleri, göçmenlerin daimî ikamet alma hakkına sahip olması, daimî ikamet alımına yönelik belirlenen şartların neler olduğu, uygulanan daimî ikamet yenileme prosedürlerinin nasıl olduğu ve daimî ikamet alanların statülerini bütün yaşamları boyunca koruyabilme hakları (MIPEX 36-37) kapsamında değerlendirmektedir.

Uyruğa Erişim

Kimlerin ne kadar sürede vatandaş olabileme hakkına kavuşabileceğine dair bir süreç olan uyruğa erişim, göçmenlerin buldukları ülke vatandaşlığını alma durumlarıyla ilgilidir. Bu bağlamda göçmenlerin vatandaş olabilmelerinin önünde ülkeden ülkeye göre değişen birçok prosedür bulunmaktadır. MIPEX “Kimler vatandaş olabilir?” sorusunun cevabını ülkelerin belirlediği ölçütlere göre değerlendirir ve çoğu Avrupa ülkesinde göçmenlerin vatandaş olacak kadar uzun yaşadıklarını belirtir. Buna ek olarak ilgili raporda, yüksek oranda isteğe bağlı ve maliyetli vatandaşlık yolunun, göçmenleri yeni vatandaşlar olarak başvurmaya ve başarılı olmaya teşvik etmeden ziyade genellikle cesaret kırıcı bir yol olduğu belirtilir (58).

MIPEX, göçmenlerin vatandaş olabileme yolundaki kriterler, ortalama beş-yedi yıl arası bir süre o ülkede yaşamak, belirli seviyede dil bilmek, aylık belirli bir oranda geliri olmak, vatandaş olmayı engelleyecek yasal bir engelin bulunmaması, vatandaşlık sınavından başarılı olmak vb. olarak sıralar (59-60). Bu faktörlerin uygulanma şekli ise ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Bu nedenle yaşadığı ülkenin uyruğuna erişim sağlayan bir göçmen, yukarıda sıralanan bütün alanlarda, o ülkede yaşayan yerel halkın temelde sahip olduğu bütün haklara sahip olur. Bu nedenle göçmenler için uyruğa erişim aslında nihai amaçtır. Bu bağlamda MIPEX uyruğa erişim entegrasyonu alanında ülkeleri, göçmenlerin uyruğa erişimleri için beklemeleri gereken süre, yabancı ebeveynli olan fakat ülkede doğan veya eğitim gören çocuklar için ülkelerin vatandaşlık haklarının varlığı, göçmenlerin uyruğa erişimleri için ülkeler tarafından konulan dil bilme zorunluluğunun

uygulanması, göçmenlerin, ev sahibi ülkeler tarafından entegrasyon testine tabi tutulması, vatandaşlık için gelir veya istihdam kanıtının istemesi ve göçmenlere yönelik belirlenen vatandaşlık şekli (çifte vatandaşlık vb.) açısından (MIPEX 59-60) değerlendirmektedir.

Ayrımcılıkla Mücadele

MIPEX, ülkeleri “Herkes yaşamın her alanında etnik, din ve milliyet ayrımcılığından etkili bir şekilde korunmakta mıdır?” sorusu bağlamında geliştirdikleri politikalara göre değerlendirir. Bu değerlendirmeleri de ayrımcılığa uğrayanların sayısı, şikâyet için başvuru dilekçeleri ve davaların oranıyla sonuçları vb. veriler üzerinden yapmaya çalışır. Çünkü ayrımcılık, entegrasyon sürecini doğrudan etkileyen en temel faktörlerden biridir. Adalet ve eşitlik kavramları, göçmenlerin yasal haklarının güvenceye alınması konusunda oldukça önemlidir. Göçmenler ayrımcılık ile karşı karşıya kaldıklarında buldukları ülkeye aidiyet kuramamakta, bu da beraberinde çeşitli sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu başlıkta MIPEX ayrımcılıkla mücadele alanında ülkeleri, göçmenlere yönelik milliyet, ırk, etnik köken ve dine dayalı ayrımcılığı yasaklaması, etnik, ırksal, dinsel ve milliyet temelli ayrımcılığa maruz kalmış mağdurlara yardım etmek için uzmanlaşmış kurum vb. kuruluşların varlığı, ülke kanunlarının, ayrımcılıkla mücadeleyi kapsamaması, ayrımcılıkla mücadeleye yönelik özel bir yasanın varlığı ve hayatın farklı alanlarında; istihdam ve mesleki eğitim, kamu mal ve hizmetlerine erişim ve bunların tedariki ile sosyal koruma gibi kapsamlarda göçmenler ayrımcılığa karşı korunması (MIPEX 42-43) bağlamında değerlendirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Özellikle Suriye’de baş gösteren iç savaşla birlikte açık kapı politikası izleyen Türkiye, Orta Doğu’da deyim yerindeyse göçmen akınına uğrayan bir ülkeye dönüşmüştür. İç savaşın uzaması sebebiyle belirli bir göçmen politikası kapsamında devlet kurumları koordinasyonunda, birçok sivil toplum örgütünün de iştirakiyle göçmenler için entegrasyon çalışmalarına başlanmıştır. Türkiye’nin bu çalışmaları, göç olgusu ve göçmenlerle ilgilenen uluslararası derecelendirme kuruluşunun raporlarına da konu olmaktadır. Bu çerçevede çalışmanın amacı, göçmen entegrasyonu açısından önemli bir referans kaynağı kabul edilen Göçmen Entegrasyon Politika Endeksi’nin (Migrant Integration Policy Index) MIPEX 2015 ve 2020 çıktuları doğrultusunda

Türkiye'nin göçmen politikası puanlamasındaki değişimi, altı Avrupa ülkesiyle (Almanya, Belçika, Fransa, Norveç, Finlandiya, İsveç) karşılaştırmalı bir şekilde incelemektir. İlgili ülkelerin seçilmesinde ise Gregurovic ve Zuparic-Iljic'in MIPEX'in değerlendirdiği ülkelere yönelik tasnifinden yararlanılmıştır. Gregurovic ve Zuparic-Iljic ülkeleri yediye ayırır (110). Bu çalışmaya dâhil edilen Belçika, Fransa ve Almanya uzun zamandır yerleşik ve düşük eğitilmiş göçmenlerin bulunduğu ülkeler; Finlandiya, Norveç ve İsveç ise son zamanlarda göçmenlerin önemli bir paya sahip olduğu ülkeler olarak sınıflandırılmıştır. Van de Vijver (2018) de bu çalışmaya dâhil edilen 6 Avrupa ülkesini geleneksel göçmen ülkeleri olarak ifade etmektedir. Bu nedenle karşılaştırma yapılacak ülkeler bu özellikleri nedeni ile seçilmiş ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 2015 MIPEX raporuna göre Türkiye ve seçilmiş Avrupa ülkelerinin entegrasyon alanlarındaki puan durumu nasıldır?
2. 2020 MIPEX raporuna göre Türkiye ve seçilmiş Avrupa ülkelerinin entegrasyon alanlarındaki puan durumu nasıldır?
3. 2015 ve 2020 MIPEX raporlarına göre Türkiye ve seçilmiş Avrupa ülkelerinin entegrasyon alt alanlarındaki değişim nasıldır?
4. 2015 ve 2020 MIPEX raporlarına göre Türkiye ve seçilmiş Avrupa ülkelerinin genel görünümündeki değişim nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Türkiye ve seçilmiş Avrupa ülkelerinin göçmen entegrasyon politikalarının MIPEX üzerinden incelendiği bu çalışmada, nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi kullanılmıştır. Yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan doküman analizini Bowen, basılı ve elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet üzerinden iletilen) materyalleri incelemek veya değerlendirmek için kullanılan sistematik bir süreç olarak tanımlar ve nitel çalışmadaki diğer analitik yöntemlerde olduğu gibi, doküman analizi de anlam çıkarmak, anlayış kazanmak ve deneysel bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirdiğinin altını çizer (32).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bowen, doküman analizinin gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (ayrıntılı inceleme) ve yorumlamayı içeren bir süreç olduğunu belirtir (32). Bu kapsamda ilk olarak araştırmaya konu olan MIPEX, araştırmacılar tarafından incelenmiş ve temel aldığı entegrasyon alanları tespit edilmiştir. Bu tespit işleminden sonra her bir alanda çalışmaya konu olan ülkelerin belirlenen alt ölçütler doğrultusunda almış oldukları toplam puanlar belirlenmiş ve Excele aktarılmıştır. Yapılan bu işlemlerden sonra ülkelerin yukarıda belirlenen sekiz farklı entegrasyon alanına göre 2015-2020 verileri kapsamında ne yönde değişiklik gösterdiğine yönelik tespitler yapılmıştır. Yapılan bu tespitler gerekçeleri ile açıklanarak anlamlı bir bütün halinde sunulmuştur.

Araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak adına Bowen'in belirttiği gibi doküman inceleme tekniğinin kullanılacağı araştırmalarda “araştırmacı/analistin, her belgenin orijinal amacı, üretildiği bağlam ve hedeflenen kitle dikkate alınarak sadece varlığını ve erişilebilirliğini değil, belirli belgelerin gerçekliğini ve kullanılabilirliğini de belirlemesi gerektiğini ve belgelerde yer alan verilerin öznel yorumlayıcısı olarak, araştırmacı analiz sürecini olabildiğince titiz ve şeffaf hâle getirmeli” (38) hususuna dikkat edilmiştir. Bu bağlamda ilgili araştırma çerçevesinde veriler araştırmaya konu olan ülkelerin değerlendirildiği orijinal belgelerden toplanmış ve her araştırmacı tarafından önce bağımsız bir şekilde sıralama ve karşılaştırma yapılmıştır. Daha sonra yapılan bu karşılaştırmalar kontrol edilmiş ve herhangi bir yanlışlık olmadığı tespit edilmiştir. Tüm bu işlemler sonucunda elde edilen veriler objektif bir biçimde değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

2015 ve 2020 MIPEX çıktıları doğrultusunda Türkiye'nin göçmen politikası puanlamasındaki değişimine ait bulgular altı Avrupa ülkesiyle karşılaştırmalı olarak verilmiş ve yorumlanmıştır. Raporlar 2015 ile 2020 yıllarında yayımlanmasına karşın söz konusu ülkelerin entegrasyon puanları değerlendirmeleri 2014-2019 yıllarına aittir. Çalışmada raporların yayın yılı esas alınmıştır.

2015 MIPEX Raporuna Göre Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Entegrasyon Alanlarındaki Puan Durumu

Araştırmadaki hedef ülkelerin göçmenlere yönelik uyguladıkları entegrasyon politikalarının 2015 yılına ait puan durumları Tablo 2'deki gibidir:

Tablo 2

2015 MİPEX Raporu Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Entegrasyon Alanlarındaki Puan Durumu

Ülke	Eğitim	Sağlık	Aile B.	İş gücü P. H.	Daimî İkamet	Uyruğa Erişim	Ayrımcılıkla Mücadele.	Siyasi Katılım	MİPEX Toplam Puan	MİPEX Sıralama
Türkiye	5	32	49	15	27	34	26	11	25	38/38
İsveç	77	62	78	98	79	73	85	78	78	1/38
Norveç	65	67	63	90	70	52	59	82	69	4/38
Almanya	47	43	57	86	60	72	58	63	57	10/38
Belçika	61	53	72	64	86	69	64	57	67	7/38
Finlandiya	60	53	68	80	70	63	77	79	69	4/38
Fransa	36	50	51	54	48	61	77	53	54	17/38

Tablo 2'ye bakıldığında, 2015 MİPEX raporunda değerlendirmeye 38 ülkenin alındığı ve Türkiye'nin 25 puan ile son sırada yer aldığı görülmektedir. Bu bilgiye ek olarak İsveç ilgili raporda 78 puanla birinci, Finlandiya ve Norveç 69 puanla dördüncü, Belçika 67 puanla yedinci, Almanya 61 puanla onuncu ve Fransa 54 puanla on yedinci sırada yer almaktadır. Yukarıda da görüldüğü üzere Türkiye'nin entegrasyon puanı (25), MİPEX tarafından belirlenen ölçütler dikkate alındığında *biraz olumsuz* kategorisinde yer almaktadır. Diğer 6 ülkenin puanları 60-79 aralığında olduğu için *biraz olumlu*; Fransa'nın puanı 54 olması nedeni ile *yarı olumlu* kategorisinde yer almaktadır.

Bu bilgilere ek olarak 8 alt entegrasyon alanı kapsamında bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye eğitim alanında 5, siyasi katılım alanında 11 ve işgücü piyasası hareketliği alanında ise 15 puanla *olumsuz* kategorisinde yer almaktadır. Diğer yedi ülkeden hiçbirinin olumsuz kategoride entegrasyon alanını bulunmamaktadır. Ayrıca Türkiye'nin *biraz olumlu* (60-79) kategorisinde hiçbir alt entegrasyon alanını bulunmazken Fransa (2), Almanya (3), Nor-

veç (4), Belçika (5), Finlandiya ve İsveç (6) farklı alanda bu kategoride yer almaktadır. Bu karşılaştırma göz önünde bulundurulduğunda özellikle Türkiye'nin eğitim siyasi katılım ve işgücü piyasası hareketliği alanında ciddi eksikliklerin olduğunu, hiçbir alt alanda *biraz olumlu* kategorisinde yer almadığı, bu durumun da MIPEX genel puanını olumsuz etkilediği için *biraz olumsuz* kategorisinde kalmasına sebep olduğunu söylemek mümkündür.

2020 MIPEX Raporuna Göre Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Entegrasyon Alanlarındaki Puan Durumu

Tablo 3

2020 MIPEX Raporu Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Entegrasyon Alanlarındaki Puan Durumu

Ülke	Eğitim	Sağlık	Aile Birleşimi	İş gücü Piyasası H.	Daimi İkamet	Uyruğa Erişim	Ayrımcılıkla M.	Siyasi Katılım	MIPEX Toplam Puan	MIPEX Sıralama
Türkiye	52	69	53	22	42	50	50	5	43	41/56
İsveç	93	83	71	91	90	83	100	80	86	1/56
Norveç	71	75	58	85	71	50	65	80	69	7/56
Almanya	55	63	42	81	54	42	70	60	58	14/56
Belçika	74	73	48	56	75	65	100	65	69	7/56
Finlandiya	88	67	67	91	96	74	100	95	85	2/56
Fransa	36	65	43	52	58	70	79	45	56	19/56

Tablo 3'e bakıldığında 2015 raporunda 38 ülke değerlendirmeye alınmışken 2020 raporunda bu sayının 56 ülkeye çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda karşılaştırma yapıldığında; Türkiye (43), Almanya (58) ve Fransa (56) *yarı olumlu*; Norveç ve Belçika (69) *biraz olumlu*; İsveç (86) ve Finlandiya (85) ise *olumlu* kategoride yer almaktadırlar.

Bu karşılaştırmaya ek olarak entegrasyonun alt alanları üzerinden de bir değerlendirme yapıldığında Türkiye, siyasi katılım alanında (5) *olumsuz* kategoride yer almıştır. Diğer ülkelerden hiçbirinin *olumsuz* kategoride bir alt alanı bulunmamaktadır.

Türkiye işgücü piyasası hareketliliği (22), daimi ikamet (42) ve ayrımcılıkla mücadele (50) alanında en düşük; Finlandiya ise bu alanlarda (91-96-100) en yüksek puana sahiptir. Diğer alt alanlar da dikkate alındığında Türkiye sadece sağlık alanında 69 puanla *biraz olumlu* kategorinde yer almaktadır. Bu kategoride Türkiye; Almanya (63), Finlandiya (67) ve Fransa (65) ile aynı kategoride olsa da daha yüksek bir puana sahip olması oldukça önemlidir.

2015 ve 2020 MIPEX Raporlarına Göre Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Entegrasyon Alt Alanlarındaki Değişim Durumu

Tablo 4

2015-2020 MIPEX Raporu Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Entegrasyon Alt Alanlarındaki Karşılaştırmalı Puan Durumu

Ülke	Eğitim	Sağlık	Aile Bir.	İşgücü Piyasası H.	Daimî İkamet	Uyruğa Erişim	Ayrımcı. M.	Siyasi Katılım	MIPEX Toplam Puan	MIPEX Sıralama
2015 Türkiye	5	32	49	15	27	34	26	11	25	38/38
2020	52	69	53	22	42	50	50	5	43	41/56
2015 İsveç	77	62	78	98	79	73	85	71	78	1/38
2020	93	83	71	91	90	83	100	80	86	1/56
2015 Norveç	65	67	63	90	70	52	59	82	72	4/38
2020	71	75	58	85	71	50	65	80	69	7/56
2015 Almanya	47	43	57	86	60	72	58	63	57	10/38
2020	55	63	42	81	54	42	70	60	58	14/56
2015 Belçika	61	53	72	64	86	69	64	57	69	7/38
2020	74	73	48	56	75	65	100	65	69	8/56
2015 Finlandiya	60	53	68	80	70	63	77	79	82	4/38
2020	88	67	67	91	96	74	100	95	85	2/56
2015 Fransa	36	50	51	54	48	61	77	53	53	17/38
2020	36	65	43	52	58	70	79	45	56	19/56

2015-2020 MIPEx raporu Türkiye ve seçilmiş Avrupa ülkelerinin entegrasyon alt alanlarındaki karşılaştırmalı puan durumlarına bakıldığında Türkiye'nin 2015 raporunda 5 puanla *olumsuz* kategoride yer alan entegrasyon puanını 2020 raporunda 52 puanla *yarı olumlu* kategoriye çıkarmıştır. Bu kategoride diğer ülkeler ile bir kıyaslama yapıldığında Türkiye eğitim entegrasyonunda Fransa'dan 16 puan daha yüksek bir puana sahiptir. Zira ilgili ülkeler içerisinde Fransa en düşük puanla (36) *biraz olumsuz* kategorisinde yer alan tek ülkedir. Eğitim entegrasyonu alanında 2015 raporunda Almanya ile arasında 42 puanlık fark bulunan Türkiye, bu farkı 2020 raporunda 3'e indirmeyi başarmış ve Almanya ile aynı kategoride yer almıştır. Bu bağlamda raporda Türkiye, eğitim entegrasyonu puanını 47 puan artırabilen tek ülkedir. Bu bilgilere ek olarak Finlandiya (88) ve İsveç (93) eğitim entegrasyonu alanında *olumlu*; Belçika (74) ve Norveç (71) ise *biraz olumlu* kategorisinde yer almaktadır.

Sağlık entegrasyonu bağlamında bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye, 2015 raporunda 32 olan puanını 2020 raporunda 37 puanlık bir artışla 69'a çıkarmıştır. Bu bağlamda *biraz olumsuz* kategorisinden *biraz olumlu* kategorisinde yükselmiştir. Diğer ülkeler ile bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye; Almanya'nın (55) bir üst kategorisinde yer alırken Fransa (65), Finlandiya (67) Belçika (73) ve Norveç (75) ile aynı kategoride (*biraz olumlu*) yer almaktadır. İsveç ise 83 puanla *olumlu* kategoride yer alan tek ülkedir.

Aile birleşimi entegrasyon alanı üzerinden bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye, 2015 raporunda 49 olan puanını 2020 raporunda 53'e çıkarmıştır. Bu bağlamda bu alt alan için en dikkat çeken sonuç ise ilgili ülkelere 2015 raporuna göre puanını pozitif yönde artıran tek ülke Türkiye'dir. Bu bağlamda İsveç 78 olan puanını 71'e, Norveç, 63'den 58'e, Almanya 57'den 42'ye, Belçika 72'den 48'e, Finlandiya 68'den 67'ye ve son olarak Fransa 51'den 43'e düşürmüştür. Özellikle Belçika bu bağlamda *biraz olumlu* kategorisinden *yarı olumlu* kategoriye gerilemiştir. İsveç *biraz olumlu* kategorisinde yer alan tek ülke olurken Türkiye (53), Fransa (43), Finlandiya (63), Belçika (48), Almanya (42) ve Norveç (58) *yarı olumlu* kategoride yer almaktadır.

İşgücü piyasasına katılıma bakıldığında Türkiye 2015 raporundaki puanında (15) sadece 7 puanlık bir artış gerçekleştirebilmiştir. Her ne kadar puan artışı yaşansa da ilgili ülkeler arasında en son sırada ve *biraz olumsuz* katego-

risinde yer almaktadır. Diğer ülkelere bakıldığında İsveç 91, Finlandiya 91, Norveç 85 ve Almanya 81 puanla *olumlu* kategoride yer alırken; Belçika 56 ve Fransa ise 52 puanla *yarı olumlu* kategoride yer almaktadır. Bu bağlamda bu alt alan için en dikkat çeken sonuç ise ilgili ülkelerden 2015 raporuna göre puanını pozitif yönde artıran ülkelerin Finlandiya ve Türkiye olmasıdır. Diğer ülkeler ise puan kaybı yaşamıştır. Fakat 2015’de bulunduğu kategoriden yükselen veya düşen herhangi bir ülke bulunmamaktadır.

Daimi ikamet alanına yönelik bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye, 2015 raporunda 34 olan puanını 2020 raporunda 42’ye çıkarmış ve *olumsuz* kategoriden *yarı olumlu* kategoriye yükselerek Almanya (54) ve Fransa (58) ile aynı kategoride yer almıştır. Bu bağlamda Almanya 2015 raporunda 60 olan puanını 2020 raporunda 54’e indirmiş ve *biraz olumlu* kategorisinden *yarı olumlu* kategoriye; Belçika ise 86 olan puanını 75’e indirmiş ve *olumlu* kategorisinden *biraz olumlu* kategoriye düşmüştür. İsveç ise 2015 raporunda 79 olan puanını 2020 raporunda 90’a çıkaran ve *biraz olumlu* kategoriden *olumlu* kategoriye yükselen tek ülkedir.

Uyruğa erişim entegrasyon alanında Türkiye, 2015 raporunda 34 puanla *biraz olumsuz* kategoride yer alan entegrasyon puanını 2020 raporunda 50 puanla *yarı olumlu* kategoriye çıkarmıştır. İsveç ise 2015 raporunda 73 olan puanını 83’e çıkararak biraz olumlu kategoriden olumlu kategoriye yükselmiştir. Bu bağlamda ilgili entegrasyon alanında en dikkat çeken ülke ise Almanya’dır. Almanya 2015 raporunda 72 puanla *biraz olumlu* kategoride yer alırken 2020 raporunda bu puanı 42’ye düşürmüştür ve *yarı olumlu* kategoriye inmiştir. Fransa, Finlandiya ve Belçika’nın puanlarında kısmi değişiklik olsa da *biraz olumlu* kategorilerini her iki raporda da korumuşlardır.

Ayrımcılıkla mücadele, entegrasyon alanları içerisinde en dikkat çeken sonuçların oluştuğu bir alandır. Öyle ki Norveç hariç bütün ülkeler ilgili alanda puanlarını artırmıştır. Özellikle 2015 raporunda 64 puanla yarı olumlu kategoride yer alan Belçika’nın ve 77 puana sahip Finlandiya’nın bu puanını 2020 raporunda alınabilecek en yüksek puana (100) çıkararak *yarı olumlu* kategoriden *olumlu* kategoriye yükselmesi son derece dikkate değer bir durumdur. Yine aynı şekilde İsveç de her ne kadar 2015 raporunda 85 puanla zaten *olumlu* kategoride yer alsada 2020 raporunda bu puanı 100’e çıkarmıştır. Almanya da 58 olan puanını 70’e çıkararak *yarı olumlu* kategoriden *biraz olumlu* kategoriye yükselmiştir. Bu bilgilere ek olarak Türkiye ise 26

olan puanla 2015 raporunda son sırada yer alan Türkiye bu puanı 24 puan artırarak 50'ye çıkarmış ve *biraz olumsuz* kategoriden *yarı olumlu* kategoriye çıkmıştır. Türkiye her ne kadar 24 puanlık bir artış sağlasa da 2020 raporunda da bu alanda yine en düşük puana sahip ülkedir.

Entegrasyon alanlarından sonuncusu olan siyasi katılım ile ilgili bir karşılaştırma yapıldığında Türkiye, hem 2015 hem de 2020 raporlarında *olumsuz* kategorisinde yer alan tek ülkedir. Öyle ki Türkiye 2015 raporunda 11 olan puanını 5'e düşürmüştür. Bu puan bütün alanlar bağlamında değerlendirildiğinde Türkiye'nin en düşük nota sahip olduğu tek alandır. Diğer ülkelere bakıldığında ise Finlandiya'nın 2015 raporunda 79 olan puanını 95'e, İsveç'in 71'den 80'e çıkararak *biraz olumlu* kategorisinden *olumlu* kategoriye yükseldikleri görülmektedir. Puanlarında kısmi değişiklik olsa da her iki raporda da Fransa *yarı olumlu*; Almanya ve Belçika *biraz olumlu*, Norveç ise *olumlu* kategorilerini korumuşlardır.

2015 ve 2020 MIPEX Raporlarına Göre Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Genel Görünümleri

2015 ve 2020 raporlarında ilgili ülkelerin genel görünümleri ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 5

2015 ve 2020 MIPEX Raporları Bağlamında İlgili Ülkelerin Genel Görünümlerindeki Değişim

Ülke Adı	2020 Toplam Puanı	2015 Yılına Göre Değişim	2015 Durum	2020 Durum
Türkiye	43	+17	Biraz olumsuz	Yarı olumlu
İsveç	86	-1	Biraz olumlu	Olumlu
Norveç	69	-3	Biraz olumlu	Biraz olumlu
Almanya	58	+1	Biraz olumlu	Yarı olumlu
Finlandiya	85	+3	Biraz olumlu	Olumlu
Belçika	69	/0	Biraz olumlu	Biraz olumlu
Fransa	56	+3	Yarı olumlu	Yarı olumlu

Tablo 5'e bakıldığında en dikkat çeken ülkelerden biri Türkiye'dir. Çünkü göçmen entegrasyon politika puanlarında Türkiye hariç ciddi bir atış (+17) gösteren ülke bulunmamaktadır. Ayrıca Türkiye *biraz olumsuz* kategoriden *yarı olumlu* kategoriye yükselmiştir. İsveç ve Finlandiya, 2015 verilerine göre *biraz olumlu* kategorisinde iken 2020 verilerinde *olumlu* kategorisine yükselmiştir. Fransa +3 puan yükselme gösterse de politika göstergesi *yarı olumlu* olarak kalmıştır. Belçika'nın ise iki rapor arasında herhangi bir puan değişimi olmamıştır. Son olarak Norveç ise 3 puanlık bir düşüş yaşamıştır fakat politika göstergesi olarak *biraz olumluda* kalmayı başarmıştır. Almanya politikaları *biraz olumlu* göstergesinden *yarı olumluya* düşmüştür. Bu nedenle Almanya 2015 MIPEx raporunda entegrasyon politika puanı en iyi ilk 10 ülke içindeki sıralamasını 2020 raporunda kaybetmiştir.

Sonuç ve Tartışma

MIPEx'in 2015 raporu doğrultusunda Türkiye ve seçilmiş 6 Avrupa ülkesinin göçmen politika entegrasyon puanları arasında ciddi farklılıkların olduğu görülmekte iken bu farkın 2020 raporunda azaldığı tespit edilmiştir. Türkiye, göçmen entegrasyon politika puanlarında ciddi bir artış göstermiş bunun sonucu olarak da politika göstergesi *biraz olumsuzdan yarı olumluya* yükselmiştir. Fransa, Belçika ve Norveç'in politika puanlarında ciddi bir artış veya azalış olmadığı için buldukları kategorileri korumuşlardır. İsveç ve Finlandiya bir üst kategoriye çıkarken Almanya, bir alt kategoriye gerilemiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin elde ettiği başarı oldukça önemlidir. Çünkü Türkiye, MIPEx göstergelerinde; kamu istihdam hizmetleri, göçmenleri iş gücüne dâhil etmeye yönelik önlemler, göçmen grupların eğitim durumuna yönelik önlemler, her seviyede eğitim rehberliği, yükseköğretim erişim, sosyal güvenliğe erişim ve daimî ikamet için yardım, çifte vatandaşlık, hukuk, sosyal koruma, ayrımcılıkla mücadele, barınma, kamu mal ve hizmetlerine erişim ve bunların temini, kayıtsız göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişim koşulları gibi konularda ciddi iyileştirme yapmıştır. Bu bağlamda "eğitim ve sağlık" Türkiye'nin çok ciddi gelişmeler kaydettiği iki alan olmuştur. Türkiye 2015 raporunda 5 olan eğitim entegrasyon puanını 47 puan artırarak 2020 raporunda Fransa'dan 16 puan daha yüksek bir puana sahip olmuştur. Ayrıca bu alanda 2015 raporunda Almanya ile arasında 42 puanlık fark bulunan Türkiye, bu farkı 2020 raporunda 3'e indirmeyi başarmış ve Almanya ile aynı kategoride yer almıştır. Söhn ve Özcan'ın da

belirttiği gibi Avrupa’da en fazla Türk göçmenin bulunduğu ülke olan Almanya’nın eğitim sistemi, anadili olmayan ana dilleri konuşan çocuklara yeterli dil eğitimi sağlayamıyor ve sosyal eşitsizliği yeniden üretmeye güçlü bir eğilim gösteriyorken (101), Türkiye’nin son on yılda eğitim entegrasyonu alanında attığı adımların ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye sağlık alanında ise 32 olan sağlık entegrasyon puanını 69’a yükseltmiştir. Böylece Almanya’nın bir üst kategorisinde yer alırken Fransa, Finlandiya, Belçika ve Norveç ile aynı kategoride yer almıştır. Entegrasyon alanlarından daimi ikamet, uyuşma erişim ve ayrımcılıkla mücadelede Türkiye *biraz olumsuz* kategoriden *yarı olumlu* kategoriye çıkmıştır. Siyasi katılımı ise Türkiye, hem 2015 hem de 2020 raporlarında olumsuz kategorisinde yer alan tek ülkedir. İşgücü piyasasına katılıma bakıldığında Türkiye her ne kadar 2015 raporundaki puanında (15) sadece 7 puanlık bir artış gerçekleştirebilmiştir. Her ne kadar puan artışı yaşansa da ilgili ülkeler arasında en son sırada ve *biraz olumsuz* kategorisinde yer almaktadır. Diğer ülkelere bakıldığında İsveç, Finlandiya, Norveç ve Almanya *olumlu* kategoride yer alırken; Belçika ve Fransa ise *yarı olumlu* kategoride yer almaktadır. Her ne kadar Türkiye, ilgili ülkelere göçmenlerin işgücü piyasasına katılımları konusunda çok geride olsa da Avcı’nın da belirttiği gibi 1960’lara dayanan bir deneyime sahip Avrupa ülkelerinin göçmenleri kendilerinde yaşanan işsizlik patlamasına çare bulmak amacıyla ülkelerinde işgücü piyasasına dâhil ettikleri unutulmamalıdır (73).

MIPEX 2015-2020 raporlarına karşılaştırmalı bakıldığında çalışmada seçilen Avrupa ülkelerinin göç konusundaki deneyimleri ile Türkiye’nin eşit şartlarda olduğunu söylemek güçtür. 1950’li yıllarda göç almaya başlayan Avrupa ülkelerinin göç ve entegrasyon konusundaki deneyimleri ile özellikle 2011’den bu yana çoğu Avrupa ülkesinin nüfusuna denk gelecek oranda göç alan Türkiye’nin bu konudaki deneyiminin aynı olmayacağı bilinmelidir. Bu nedenle Türkiye’nin 2014-2020 yılları arasında entegrasyon alanında attığı adımlar çok önemlidir. Türkiye diğer Avrupa ülkelerinin aksine 2011 yılından itibaren ciddi anlamda Suriyeli mültecilerin kitlesel göçlerine maruz kalmıştır. Bu göç hareketi ise Orhan ve Senyücel Gündoğar’ın belirttiği gibi toplumsal, ekonomik, siyasi, güvenlik ve temel hizmetler gibi alanlarda olumsuz etkileri ciddi boyuta ulaşmıştır (2015). Bu nedenle ev sahibi ülkelerin entegrasyon politikalarının etkililiğini etkileyen temel unsur göç

edenlerin göç etme şekli ve niteliğidir. Zira Türkiye bu noktada göçmenleri çeşitli sınıflara ayırmadan hepsine insani bir tutumla yaklaşmaktayken Almanya vb. ülkelerin göçmen politikası, AB vatandaşı olmayanlar karşısında kısıtlayıcı olma eğilimindedir. Castles bu durumu dikkat çeker ve özellikle Avrupa ülkelerinin 2000’li yıllardan itibaren ülkelere vasıfsız göçmenlerin girişini engellerken vasıfların ve ticari geliri yüksek olanların girişlerini teşvik ettiğini belirtir. Bu bağlamda bu çalışmada yer alan ülkeleri ve Türkiye’yi tercih eden göçmenlerin özelliklerine bakıldığında raporlar bağlamında alınan puanlar daha sağlıklı değerlendirilebilir. Her ne kadar Türkiye özellikle entegrasyon politika alanlarından “iş gücü piyasası hareketliliği ve siyasi katılım” noktasında yetersiz politikalara sahip olsa da MIPEX’in bir sonraki raporunda bu alanlarda da politika göstergelerinde ciddi gelişmelerin olacağı düşünülmektedir.

Katkı Oranı Beyanı

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışma kapsamında yazarların herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Kaynakça

- Avcı, Gamze. “Comparing Integration Policies and Outcomes: Turks in the Netherlands and Germany.” *Turkish Studies*, vol. 7, no.1, 2006, ss. 67-84.
- Berry, John Widdup. “Immigration, acculturation and adaptation.” *Applied Psychology: An International Review*, vol. 46, no. 1, 1997, ss. 5-68.
- Bowen, Gleen. “Document Analysis As A Qualitative Research Method.” *Qualitative Research Journal*, vol. 9, no. 2, 2009. ss. 27-40.
- Boylu, Emrah. “Avrupa Ülkeleri ve Türkiye’nin Göçmen Politikalarının Karşılaştırılması: MIPEX Verileri Bağlamında Bir Değerlendirme.” *Göçmenlere Türkçe Öğretimi*, ed. Umut Başar ve Burak Tüfekçioğlu, Nobel Yayınları. 2020, ss. 261-289.
- Brewer, Kelly T., ve Deniz Yüksekser. “A Survey on African Migrants and Asylum Seekers in Istanbul.” *Land of Diverse Migrations*. Ahmet İçduygu, ve Kemal Kirişçi, İstanbul Bilgi University Press, 2009, ss. 636-718.

- Can, Özlem. *Değişim Ya Da Devamlılık? Suriye Krizi Sonrası Türkiye ve Almanya'nın Göçmen Entegrasyon Modellerinin Karşılaştırmalı İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sabancı Üniversitesi, 2019.
- Castles, Stephen. "Migration and Community Formation under Conditions of Globalization." *International Migration Review*, vol. 36, no. 4, 2002, ss. 1143-1168.
- Coninck, David. "Migrant Categorizations and European Public Opinion: Diverging Attitudes Towards Immigrants and Refugees". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol. 46, no. 9, 2020, ss. 1667-1686.
- Dönmez Kara, Canan Öykü. "Türkiye'de Yabancıların Çalışma Hakkı: Suriyelilerin İşgücü Piyasasındaki Durumu". *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, vol. 2, no. 2, 2016. ss. 151-174.
- Ekici, Süleyman, ve Gökhan Tuncel. "Göç ve İnsan." *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, vol. 5, no.1, 2015, ss. 9-22.
- Erat, Veysel. "Çok Kültürlülük ve Ayrımcılık Arasında: Avrupa Ülkelerinin Entegrasyon Politikalarında Eğitim Alanı." *Mukaddime*, vol. 9, 2018, ss. 79-94.
- Erzan, Refik ve Kemal Kirişçi (Edt.). *Turkish Immigrants in the European Union: Determinants of Immigration and Integration*. New York: Routledge, 2008.
- Gregurovic, Senjezana, ve Drago Zuparic-Iljic. "Comparing the Incomparable? Migrant Integration Policies and Perplexities of Comparison." *International Migration*, vol. 56, no. 3, 2018, ss. 105-122.
- Ham, Seung-Ham vd. "Towards a Balanced Multiculturalism? Immigrant Integration Policies and Immigrant Children's Educational Performance." *Social Policy & Administration*, vol. 54, no. 5, 2020, ss. 630-645.
- Huddleston, Thomas vd. *Migrant Integration Policy Index 2015-MIPEX*. Migrant Integration Policy Index, Barcelona/ Brussels: CIDOB and MPG, 2015.
- Huddleston, Thomas. *A Regional MIPEX Assessment of the Western Balkans*. 2016. https://www.mipex.eu/sites/default/files/downloads/files/regional_overview_western_balkans.pdf. (03.02.2021).
- Ingleby, David vd. "The MIPEX Health Strand Consortium, The MIPEX Health Strand: a Longitudinal, Mixed-Methods Survey of Policies on Migrant Health in 38 Countries". *European Journal of Public Health*, vol. 29, no, 3, 2018. ss. 458-462.
- IOM. "World Migration Report". International Organization for Migration, 2020. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf. 01.02.2020 (03.02.2021).
- Kim, Kyunghwan. "Welfare and Immigration Regimes: A Fuzzy Set Ideal Type Analysis of Immigrants' Social Rights and Responsibilities in 27 OECD

- Countries”. *Asian Social Work and Policy Review*, vol. 14, no. 3, 2020, ss. 207-221.
- Kim, Sookkyong. “A Study on the French Immigrant Integration Policy through MIPEX”. *Journal of Social Science*, vol. 31, no. 4, 2020, ss. 181-205.
- Kondo, Atsushi, ve Yamawaki, Keizo. “MIPEX and Japan: Findings and Reflections”. *The Journal of Multicultural Societ*, vol. 4, no. 2. 2014, ss. 59-80.
- Kuhlman, Tom. “The economic integration of refugees in developing countries: A research model.” *Journal of Refugee Studies*, vol. 4, 1991, ss. 4, 1-24.
- Lee, Everett. “A Theory of Migration.” *Demography*, vol. 3, no. 1, 1966, ss. 47-57.
- Martikainen T. “Din, Göçmenler ve Entegrasyon.” *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (Çev. Nebile Özmen), 1, 2010, ss. 263-276.
- Niessen, Jan. “The MIPEX Assessment of the Republic of Korea’s Immigrant Integration Policies.” *The Journal of Multicultural Societ*, vol. 4, no. 2, 2014, ss. 1-26.
- Orhan, Oytun, ve Sabiha Şenyücel Gündoğar. “Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri.” ORSAM-TESEV, 2015.
- Pasetti, Francesco. “Configurations of Immigrant Integration Policies in Europe: An Exploratory Appraisal.” *World Affairs*. 182, 2019, ss. 35-60.
- Perruchoud, Richard, ve Redpath-Cross, Jillyanne. “IOM Göç Terimleri Sözlüğü” 2015.
- Ravlik, Maria. “Determinants of International Migration: A Global Analysis.” *National Research University Higher School of Economics (HSE)*, 2015. <https://www.hse.ru/data/2014/10/02/1100265067/52SOC2014.pdf> (Erişim tarihi: 08.02.2021).
- Ruedin, Didier. “Increasing Validity by Recombining Existing Indices: MIPEX as a Measure of Citizenship Models.” *Social Science Quarterly*, vol. 96, no. 2, 2015, ss. 629-638.
- Sam, David Lackland, ve Berry John Widdup. “Acculturation: When individuals and groups of different cultural backgrounds meet.” *Perspectives on Psychological Science*, vol. 5, no. 4, 2010, ss. 472–81.
- Solano, Giacomo, ve Thomas Huddleston. “*Migrant Integration Policy Index 2020*.” Barcelona/ Brussels: CIDOB and MPG, 2020.
- Söhn, Janina, ve Veyssel Özcan. “The Educational Attainment of Turkish Migrants in Germany.” *Turkish Studies*, vol. 7, no. 1, 2006, 101-124.
- Türker, Duygu, ve Ayselin Yıldız. “Göçmenlerde Sosyo-Psikolojik Entegrasyon Analizi.” *Göç ve Uyum*. TP London, 2015.
- Ünsal, Ayşe. “Uluslararası Göç Kavramı ve Uluslararası Göçün Ülke Ekonomileri Üzerinde Muhtemel Etkileri”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, no. 18, 2019, ss. 50-61.

Van de Vijver, Fons. “Immigration Policies: Relevant for Developmental Science.” *Human Development*, no. 61, 2018, ss. 1-3.

Yıldız, Aysin. “Göç ve Entegrasyon Politikalarında Vatandaşlık.” *Göç Araştırmaları Dergisi*, vol. 3, no. 1, 2017, ss. 36-67.

Yılmaz, Abdurrahman. “Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri.” *Turkish Studies*, vol. 9, no. 2, 2014, ss. 1685-1704.

Zhanadilova, Aigul. “Farklı Kuramlar Çerçevesinde Uluslararası Göç Sorunu.” *Muhakeme Dergisi*, vol. 1, no. 2, 2018, ss. 116-122.

İnternet Kaynakları

<https://www.mipex.eu/finland> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

<https://www.mipex.eu/belgium> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

<https://www.mipex.eu/sweden> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

<https://www.mipex.eu/germany> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

<https://www.mipex.eu/turkey> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

<https://www.mipex.eu/france> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

<https://www.mipex.eu/norway> (Erişim Tarihi: 10.02.2021).

Comparative Analysis of Migrant Integration Policies of Türkiye and Selected European Countries*

Mete Yusuf Ustabulut**

Emrah Boylu***

Umut Başar****

Abstract

Türkiye's migrant integration policy, which is one of the most migration-receiving countries in the Middle East owing to regional conflicts during the 2000s, is assessed alongside that of other receiving nations in the "Migrant Integration Policy Index" (MIPEX). These index ranks nations in eight key categories: labor market mobility, family reunion, education, health, political participation, permanent residence, access to nationality, and anti-discrimination. This study examines Türkiye's change in migration policy ratings by comparing the index 2015 and 2020 with six European countries (Germany, Belgium, France, Norway, Finland, Sweden). It is found that there was a significant disparity in index scores between Türkiye and these European countries in the 2015 MIPEX report; however, this difference has narrowed in the 2020 report. Türkiye's migrant integration policy rankings have improved substantially (+17), according to the 2020

* Date of Arrival: 18 November 2021 – Date of Acceptance: 16 February 2022

You can refer to this article as follows:

Ustabulut, Mete Yusuf et al. "Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Göçmen Entegrasyon Politikalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi." *bilig*, no. 103, 2022, pp. 01-30.

** Assoc. Prof. Dr., Bayburt University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education – Bayburt/Türkiye
ORCID: 0000-0002-8864-645X
meteustabulut@bayburt.edu.tr

*** Assoc. Prof. Dr., İstanbul Aydın University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education – İstanbul/Türkiye
ORCID: 0000-0001-9529-7369
emrahboylyu@aydin.edu.tr

**** Assoc. Prof. Dr., Ankara Social Sciences University Faculty of Social Sciences and Humanities Department of Turkish Language and Literature – Ankara/Türkiye
ORCID: 0000-0001-5571-7103
umut.basar@asbu.edu.tr

report. As a result, Türkiye's policy indicator has increased from "slightly unfavourable" to "halfway favourable". Although this score and increase are not at the desired level, they may indicate comprehensive improvements in Türkiye's integration policies in the following report.

Keywords

Türkiye and selected European countries, migration policy, integration, migrant integration policy index.

Сравнительный анализ политики интеграции мигрантов в Турции и некоторых европейских странах*

Мете Юсуф Устабулут**

Эмрах Бойлу***

Умут Башар****

Аннотация

Политика интеграции мигрантов в Турции, которая является одной из стран Ближнего Востока, принимающих больше всего мигрантов из-за региональных конфликтов 2000-х годов, оценивается наряду с политикой других принимающих стран в «Индексе политики интеграции мигрантов» (MIREX). В этих рейтинговых странах используются восемь ключевых категорий для ранжирования: мобильность на рынке труда, воссоединение семей, образование, здоровье, участие в политической жизни, постоянное проживание, доступ к гражданству и борьба с дискриминацией. В этом исследовании рассматривается изменение рейтингов миграционной политики Турции путем сравнения индекса 2015 и 2020 годов с шестью европейскими странами (Германия, Бельгия, Франция, Норвегия, Финляндия, Швеция). В отчете MIREX за 2015 год отмечается значительное расхождение в оценках индексов между Турцией и этими

* Поступило в редакцию: 18 ноября 2021 г. – Принято в номер: 16 февраля 2022 г.

Ссылка на статью:

Ustabulut, Mete Yusuf et al. “Türkiye ve Seçilmiş Avrupa Ülkelerinin Göçmen Entegrasyon Politikalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi.” *bilig*, no. 103, 2022, pp. 01-30.

** Доц., д-р, Университет Байбурга, педагогический факультет, кафедра турецкого образования и общественных наук – Байбурт / Турция

ORCID: 0000-0002-8864-645X

meteustabulut@bayburt.edu.tr

*** Доц., д-р, Университет Айдын, Стамбул, педагогический факультет, кафедра турецкого образования и общественных наук – Стамбул / Турция

ORCID: 0000-0001-9529-7369

emrahboylu@aydin.edu.tr

**** Доц., д-р, Университет Общественных наук, Анкара, Факультет социальных и гуманитарных наук, отделение турецкого языка и литературы – Анкара/Турция

ORCID: 0000-0001-5571-7103

umut.basar@asbu.edu.tr

европейскими странами; однако в отчете за 2020 год эта разница сократилась. Согласно отчету за 2020 год, рейтинг Турции по политике интеграции мигрантов значительно улучшился (+17). В результате индикатор политики Турции увеличился с слегка неблагоприятного до полублагоприятного. Хотя этот показатель и увеличение не находятся на желаемом уровне, они могут свидетельствовать о всеобъемлющих улучшениях в интеграционной политике Турции в следующем отчете.

Ключевые слова

Турция и отдельные страны Европы, миграционная политика, интеграция, индекс политики интеграции мигрантов.